

Adam Przechrta Historia kl. I (po szkole podstawowej)

Scenariusz lekcji z wykorzystaniem podręcznika, karty pracy i tablicy elektronicznej

Temat: Czasy Ottonów

Czas: 45 minut

Cele lekcji:

Uczeń zna:

- omawia postanowienia traktatu w Verdun;
- wyjaśnia okoliczności dojścia Ludolfingów do władzy w państwie wschodniofrankijskim;
- opisuje rolę i działalność wikingów we wczesnym średniowieczu;
- omawia znaczenie bitwy nad rzeką Lech;
- wymienia najważniejsze osiągnięcia Ottona I;
- wyjaśnia okoliczności i znaczenie koronacji cesarskiej w 962 r.;
- omawia rządy Ottona III i główne kierunki polityki cesarza;
- wyjaśnia ideę monarchii uniwersalnej;
- poprawnie posługuje się terminami: runy, drakkar, trybut, monarchia uniwersalna;
- określa czas wydarzeń: 814 r. – śmierć Karola Wielkiego, 843 r. – traktat z Verdun, 955 r. – bitwa nad rzeką Lech, 962 r. – koronacja cesarska Ottona I, 1002 r. – śmierć Ottona III;
- omawia rolę postaci: Ludwika Pobożnego, Lotara, Karola Łysego, Ludwika Niemieckiego, Ottona I, Ottona III.

Metody:

- metoda aktywizująca – skrzynka pytań,
- elementy wykładu,
- praca z tekstem źródłowym,
- praca z mapą,
- praca z tekstem podręcznika,
- praca z ilustracjami

Formy pracy:

indywidualna, grupowa, zbiorowa.

Środki dydaktyczne:

- podręcznik „Poznać przeszłość 1” (s. 165–169),
- karta pracy „Czasy Ottonów”.
- tablica elektroniczna

Przebieg lekcji:

Faza wprowadzająca

1. Czynności organizacyjne: sprawdzenie obecności, podanie tematu lekcji.
2. Prowadzący poleca uczniom scharakteryzować panowanie Karola Wielkiego. W wypowiedziach uczniów podkreśla zasięg terytorialny państwa Franków i koronację Karola Wielkiego na cesarza. Prowadzący zwraca uwagę, że choć odbudowane cesarstwo objęło

swoim zasięgiem większość ziem Europy Zachodniej, to było wewnętrznie mocno zróżnicowane.

3. Nauczyciel informuje uczniów, że w czasie lekcji poznają dalsze losy wschodniej części państwa Karola Wielkiego i okoliczności przejścia korony cesarskiej przed władców niemieckich.

Faza realizacyjna

1. Nauczyciel wyjaśnia, że po śmierci Karola Wielkiego władzę objął Ludwik Pobożny. Jego trzech synowie rywalizowali z nim o władzę, a po śmierci Pobożnego i okresie walk postanowili podzielić państwo między siebie. Uczniowie analizują mapę na s. 165 podręcznika i wymieniają, które terytoria otrzymali Lotar, Karol Łysy i Ludwik Niemiecki. Prowadzący rozdaje uczniom kartę pracy „Czasy Ottonów”. Uczestnicy zajęć wykonują zadanie 1.

2. Uczniowie zapoznają się z infografiką „Wikingowie – najeźdźcy z północy” na s. 166–167 podręcznika i ilustracjami demonstrowanymi przez nauczyciela za pomocą tablicy elektronicznej. Dzięki uzyskanym informacjom odpowiadają, dlaczego wikingów określa się jako północnych najeźdźców, oraz wyjaśniają, co umożliwiło im sprawne podboje i dalekie podróże morskie.

3. Prowadzący w formie krótkiego wykładu omawia okoliczności dojścia na tronie wschodniofrankijskim do władzy Ludolfingów. Następnie opisuje wojny i podboje Ottona I oraz konsekwencje, jakie z tego wynikły dla Węgrów, Czechów, Słowian i Słowian połabskich. Nauczyciel poleca uczniom lekturę tekstu źródłowego na s. 168. Uczestnicy zajęć wyjaśniają kulisy interwencji Ottona I w Italii i jej skutki. Prowadzący omawia rezultaty koronacji i analizuje, z czym wiązało się przyjęcie przez Ottona korony cesarskiej z rąk papieża.

4. Nauczyciel charakteryzuje sytuację w państwie niemieckim po śmierci Ottona I, wskazując na krótki czas panowania Ottona II i regencję Teofano (demonstrując materiał ikonograficzny związany z cesarzową Teofano, za pomocą tablicy elektronicznej). Następnie prowadzący przybliży uczniom charakter dworu Ottona III, zwracając uwagę na podobieństwa do Bizancjum. Nauczyciel wyjaśnia, na czym polegała idea monarchii uniwersalnej. Uczniowie analizują ilustrację na s. 169 podręcznika i odpowiadają, z jakich krain wedle lansowanej przez władzę koncepcji miało składać się imperium Ottona III.

Faza podsumowująca

Na zakończenie lekcji uczniowie powtarzają zdobyte informacje dzięki skrzynce pytań (opis metody znajduje się w *Materialach dla nauczyciela*). Nauczyciel dzieli klasę na pięć zespołów. Każdy zespół losuje pytania z przygotowanej przez nauczyciela skrzynki pytań. Za każdą poprawną odpowiedź grupa otrzymuje punkt. Wygrywa grupa, która zdobędzie najwięcej punktów.

Materiały dla nauczyciela

Krótki opis metody – skrzynka pytań

Metoda ta może być wykorzystywana do podsumowań i powtórzeń większych partii materiału. Konkursowa forma, oparta na zasadach zdrowej rywalizacji, sprzyja utrwaleniu

wiadomości, a także zachęca uczniów do sprawdzenia poziomu wiedzy i aktywnego uczestnictwa w zajęciach. Nauczyciel przygotowuje kilkanaście kartek z pytaniami i poleceniami, po czym umieszcza je w pudełku. Pytania i polecenia powinny być precyzyjne i konkretne. W zależności od przyjętej formy konkursu uczniowie mogą brać w nim udział indywidualnie bądź drużynowo. Wygrywa ten uczeń lub zespół, który uzyska największą liczbę punktów za udzielenie prawidłowych odpowiedzi.

Przykładowe pytania do skrzynki pytań do tematu „Czasy Ottonów”

W którym roku podpisano traktat w Verdun?
Który z synów Ludwika Pobożnego otrzymał na mocy traktatu w Verdun tereny zamieszkałe przez plemiona germańskie?
Który z synów Ludwika Pobożnego otrzymał na mocy traktatu w Verdun tereny dzisiejszej Francji?
Jak nazywał się okręt wikingów przeznaczony do dalekich wypraw morskich?
Jakie cele miały wyprawy organizowane we wczesnym średniowieczu przez wikingów? Wymień przynajmniej dwa.
W którym roku odbyła się koronacja Ottona I na cesarza?
Jakie imię nosiła bizantyjska księżniczka, żona Ottona II?
Kogo Otton I pokonał w bitwie nad rzeką Lech?
Jak nazywa się świadczenie, które w średniowieczu słabszy władca musiał płacić potężniejszemu?
Jakie krainy miały wchodzić w skład monarchii uniwersalnej w koncepcji Ottona III?
Który władca umieścił na pieczęciach jako swoją dewizę hasło „odnowienie cesarstwa rzymskiego”?
Jak miał na imię skazany na wygnanie przez Ottona I król Longobardów?
Czym były runy?
Do którego miasta udał się w 1000 r. na pielgrzymkę Otton III?
W którym roku zmarł Karol Wielki?

Karta pracy

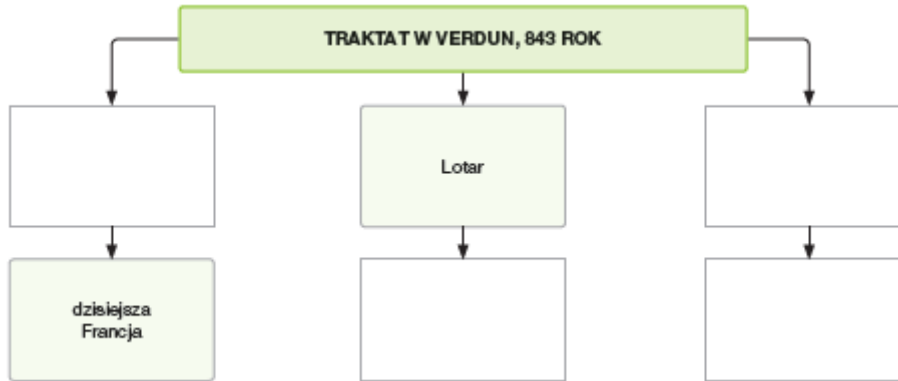
Czasy Ottonów

Imię i nazwisko:

Klasa:

Data:

1. Uzupełnij schemat podziału państwa Karolingów na mocy traktatu zawartego w Verdun.

2. Przyporządkuj informacje (A–F) do właściwego władcy.

- A. Wzorując się na Bizancjum, wprowadził na dworze wschodni ceremoniał.
- B. W 951 r. koronował się na króla Longobardów.
- C. Dokonał zbrojnego podboju plemion Słowian połabskich mieszkających między Łabą i Odrą.
- D. Zezwolił na koronację królewską Stefana na króla Węgier w 1001 r.
- E. Pokonał Węgrów w bitwie nad rzeką Lech.
- F. Stworzył koncepcję monarchii uniwersalnej, w ramach której chrześcijańskie narody miały współistnieć pod władzą cesarza.

Otton I	Otton III

3. Wstaw znak „x” w kratki obok informacji dotyczących wikingów.

- W trakcie dalekomorskich wypraw dopłynęli m.in. do kontynentu amerykańskiego.
- Po pokonaniu Longobardów wkroczyli w 961 r. do Rzymu.
- Cechą charakterystyczną ich łodzi było wyobrażenie smoczej głowy mocowane na dziobie i rufie.
- Zamieszkiwali południowe wybrzeże Bałtyku, skąd prowadzili łupieżcze wyprawy.